
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» 2007-2013

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναλύεται η αναπτυξιακή στρατηγική στα πλαίσια της οποίας θα υλοποιηθούν οι παρεμβάσεις που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, εξειδικεύει το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς στις θεματικές και χωρικές προτεραιότητες του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής και περιλαμβάνει με λεπτομέρεια τους στόχους, τη στρατηγική, την ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων, καθώς και τις επιμέρους κατηγορίες παρεμβάσεων.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Τα συμπεράσματα από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Κύπρου αποτελούν το σημείο εκκίνησης για τον προσδιορισμό των στρατηγικών στόχων και την εστίαση των Αξόνων Προτεραιότητας. Τα βασικά συμπεράσματα της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης είναι τα ακόλουθα:

- Σημαντικές ελλείψεις στους τομείς των **βασικών υποδομών** που αφορούν την πλήρη συμμόρφωση της χώρας με το κοινοτικό κεκτημένο όσον αφορά τη διαχείριση των στερεών, επικίνδυνων και υγρών αποβλήτων, τη συμπλήρωση και αναβάθμιση των μεταφορικών δικτύων, ιδιαίτερα όσον αφορά τις υποδομές που συμβάλλουν στη σύνδεση της χώρας με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα (οδικές και λιμενικές), καθώς και στη συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου. Πιο συγκεκριμένα:
 - Σημαντική απόκλιση, σε σχέση με τους μέσους όρους των σχετικών δεικτών της ΕΕ, στους τομείς διαχείρισης των στερεών και υγρών αποβλήτων

- Η πολύ μεγάλη απόσταση από τον πόλο ανάπτυξης της ΕΕ και ο νησιωτικός χαρακτήρας της χώρας αποτελούν περιοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας
- Το ελλιπές σύγχρονο σύστημα μεταφορών και ιδιαίτερα η απουσία ενός αποτελεσματικού πλαισίου για τις δημόσιες συγκοινωνίες εντείνει την εξάρτηση για τις μετακινήσεις από τα ιδιωτικά οχήματα, με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον, την εξάρτηση από το πετρέλαιο, τις κυκλοφοριακές συνθήκες και την ποιότητα ζωής ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα
- Ουσιαστική εξάρτηση της οικονομίας από το εισαγόμενο πετρέλαιο, σημαντικές δυσκολίες πρόσβασης σε βασικά διευρωπαϊκά ενεργειακά δίκτυα και σχετικά χαμηλή αποδοτικότητα του όλου ενεργειακού συστήματος
- Σημαντική υστέρηση παρατηρείται στη δυνατότητα για την **παραγωγή καινοτομίας**, την ανάπτυξη και **ενσωμάτωση έρευνας και τεχνολογίας** από τις επιχειρήσεις και την ανάπτυξη ισχυρών επιχειρήσεων ή δικτύων επιχειρήσεων σε δυναμικούς κλάδους. Ειδικότερα:
 - Έλλειμμα σε υποδομές έρευνας και τεχνολογίας και απουσία σημαντικών ερευνητικών κέντρων, καθώς επίσης και απροθυμία του ιδιωτικού τομέα να επενδύσει σε έρευνα και τεχνολογία. Σημαντική υστέρηση στην προώθηση της καινοτομίας
 - Περιορισμένη διάχυση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και επομένως σχετικά μικρή συμβολή τους στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
- Στον τομέα της **απασχόλησης** και του **ανθρώπινου κεφαλαίου** παρατηρούνται οι ακόλουθες αδυναμίες:
 - Χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, συγκεκριμένως πληθυσμιακών ομάδων
 - Χαμηλή συμμετοχή στη δια βίου μάθηση λόγω απουσίας των σχετικών εκπαιδευτικών υποδομών και τον περιορισμένο αριθμό αποφοίτων θετικής κατεύθυνσης
- Όσον αφορά την **διάρθρωση της οικονομίας** παρατηρούνται τα ακόλουθα:
 - Συρρίκνωση του μεριδίου της μεταποίησης στην παραγωγή και απασχόληση λόγω γενικότερων διαχρονικών διαρθρωτικών προβλημάτων τα οποία παρουσιάζονται οξύτερα στον τομέα αυτό (όπως μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, κυριαρχία παραδοσιακών κλάδων χαμηλής παραγωγικότητας και η υστέρηση όσον αφορά τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε προγράμματα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και εφαρμογής καινοτομίας στην παραγωγή)

- Τάσεις ύφεσης στον τομέα του τουρισμού, παρά τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα, λόγω του μονοδιάστατου προσανατολισμού του σε παραδοσιακές τουριστικές δραστηριότητες, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη δημιουργία πιέσεων στο περιβάλλον κυρίως στις παράκτιες περιοχές της χώρας
- Η μη ισόρροπη χωρική ανάπτυξη της Κύπρου εστιάζεται σε δύο διακριτά υποσύνολα που είναι οι **περιοχές της υπαίθρου** και τα **αστικά κέντρα**. Πιο συγκεκριμένα:
 - Οι περιοχές της υπαίθρου, ιδιαίτερα οι ορεινές και απομακρυσμένες, αντιμετωπίζουν έντονη και συνεχιζόμενη πληθυσμιακή αποδυνάμωση λόγω σειράς παραγόντων, όπως η μονομερής εξάρτηση από τη γεωργία, το χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών (εκπαίδευσης, υγείας, πρόνοιας), που παρέχονται στους κατοίκους των περιοχών αυτών, η απουσία βασικών υποδομών (ύδρευσης, αποχέτευσης) σε συνδυασμό με τη χαμηλή προσπελασιμότητα και την απουσία σύνδεσης με τα αστικά κέντρα λόγω ανεπάρκειας του οδικού δικτύου και της απουσίας συγκοινωνιακών μέσων
 - Ανισότητες στο εσωτερικό των αστικών κέντρων που είναι εμφανείς στην υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος. Ιδιαίτερο πρόβλημα αποτελεί η απουσία πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών στα μεγάλα αστικά κέντρα, η οποία έχει αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής και επιδρά αρνητικά, εκτός των άλλων, και στις προσπάθειες τόσο για διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, όσο και για διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας

Επιπλέον η αναπτυξιακή προσπάθεια κατά τη νέα προγραμματική περίοδο θα πρέπει να επικεντρωθεί στην πλήρη αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της οικονομίας και την μετατροπή τους σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν μοχλούς ανάπτυξης. **Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα** και οι προοπτικές ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη και τις αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον, συνοψίζονται στα εξής:

- Το συγκριτικό πλεονέκτημα της γεωγραφικής θέσης της Κύπρου μπορεί να αξιοποιηθεί σε συνδυασμό με τις σχέσεις που έχει αναπτύξει με τα γειτονικά κράτη καθώς και τις σχετικά καλές υποδομές/υπηρεσίες στις τηλεπικοινωνίες και το χρηματοοικονομικό τομέα, ώστε το πλεονέκτημα αυτό να αναβαθμιστεί ως αναπτυξιακός μοχλός της οικονομίας
- Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για τον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, τόσο των δευτερογενών όσο και των τριτογενών τομέων της οικονομίας, σε δραστηριότητες έντασης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης

αξίας. Το υψηλής στάθμης ανθρώπινο δυναμικό και η αξιοποίηση σημαντικού αριθμού επιστημόνων που εργάζεται στο εξωτερικό, μπορεί να αποτελέσει και πλεονέκτημα για προσέλκυση ξένων επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και των νέων τεχνολογιών

- Η σχετικά υψηλή ροπή προς την επιχειρηματικότητα μπορεί να αξιοποιηθεί αναβαθμίζοντας τα ποιοτικά στοιχεία της, με την ενθάρρυνση νέων μορφών συνεργασίας επιχειρήσεων (συστάδες επιχειρήσεων, εκκολλαπτήρια) οι οποίες προωθούν την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας
- Οι ραγδαίες και καταλυτικές εξελίξεις στην νέα τεχνολογία δίνουν την ευκαιρία σε ένα μικρό νησιωτικό κράτος να αναπτύξει κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας σε όλο το φάσμα των παραγωγικών τομέων που είναι δυνατόν να αποτελέσουν πηγές μεγέθυνσης της οικονομίας
- Η καλή εικόνα των μακροοικονομικών μεγεθών και η χαμηλή σχετικά ανεργία σε συνδυασμό με την επικείμενη ένταξη στην ΟΝΕ προσφέρουν ένα σταθερό περιβάλλον για ανάπτυξη εξωστρεφών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Το ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον και οι ανεπτυγμένες υπηρεσίες, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν στην ενδυνάμωση της παραγωγικής βάσης
- Η διεθνής τάση για ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων δίνει την ευκαιρία για διαφοροποίηση του τουρισμού με την περαιτέρω ανάπτυξη άλλων μορφών τουρισμού, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του αξιόλογου φυσικού τοπίου και περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στις περιοχές της υπαίθρου και του πλούσιου πολιτιστικού πλούτου σε συνδυασμό με τις καλές κλιματολογικές συνθήκες

3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της Κύπρου για την περίοδο 2007 – 2013 περιλαμβάνεται στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007 – 2013 στο οποίο καθορίζονται οι μεσοπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι καθώς και τα μέσα/πόροι που θα διατεθούν για την επίτευξη τους.

Κεντρική επιδίωξη του Στρατηγικού σχεδίου Ανάπτυξης 2007-2013, είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη σε πλαίσια κοινωνικής συνοχής. Η αναπτυξιακή προσπάθεια εστιάζεται στην ανάδειξη της Κύπρου ως γέφυρας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Ε.Ε και των χωρών της Μ. Ανατολής και της Β. Αφρικής ως διεθνούς και περιφερειακού επενδυτικού και επιχειρηματικού κέντρου παροχής υπηρεσιών και παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Στην επιδίωξη αυτή συμβάλλει το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο περιλαμβάνει το τμήμα της αναπτυξιακής στρατηγικής που θα συγχρηματοδοτηθεί από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2007–2013, μέσω του γενικού στρατηγικού του στόχου που είναι η επίτευξη πραγματικής σύγκλισης με την Ε.Ε μέσω υψηλών ρυθμών βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης που θα προέλθει από την επίτευξη τριών επιμέρους αλληλένδετων ειδικών στρατηγικών στόχων που είναι :

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
- Πλήρης και ποιοτική απασχόληση και εμπέδωση της κοινωνικής συνοχής
- Προώθηση της αιεφόρου ανάπτυξης

Στα πλαίσια του ευρύτερου στρατηγικού πλαισίου που καθορίστηκε στο ΕΣΠΑ, ο Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος είναι:

Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΙΕΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος επιδιώκει την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αδυναμιών, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας σε πλαίσια αιεφόρου ανάπτυξης, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης, την επίτευξη των στόχων της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας, καθώς και την υλοποίηση της κυρίαρχης επιδίωξης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για επίτευξη πραγματικής σύγκλισης με την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω υψηλών ρυθμών βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Ο Στρατηγικός Στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα επιτευχθεί μέσω τριών αλληλένδετων Γενικών Στόχων που είναι:

- Βελτίωση της ελκυστικότητας της χώρας, μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης βασικών υποδομών
- Προώθηση της κοινωνίας της γνώσης και καινοτομίας και βελτίωση του παραγωγικού περιβάλλοντος
- Δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων στις αστικές περιοχές και την ύπαιθρο

Η σύνδεση των στόχων και των Αξόνων Προτεραιότητας απεικονίζεται στο Διάγραμμα που ακολουθεί:

4. ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Ο Στρατηγικός και οι Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος θα επιτευχθούν μέσω επτά Αξόνων Προτεραιότητας:

➤ Βασικές υποδομές στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας

Κεντρικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η «*Ορθολογική διαχείριση αποβλήτων και προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας*», ο οποίος και συμβάλει στο πρώτο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω τριών αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Συμβολή στην εναρμόνιση της Κύπρου με το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων
- Συμβολή στη διαχείριση των υγρών αποβλήτων και των υδάτινων πόρων
- Αύξηση της συνεισφοράς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο.

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Συνοχής, απορροφώντας το 31,7% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Ο Άξονας συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Στρατηγικής Κατευθυντήριας Γραμμής: «Για να καταστεί η Ευρώπη και οι Περιφέρειες της Ελκυστικότεροι Τόποι για Επενδύσεις και Απασχόληση». Το σύνολο των παρεμβάσεων του Άξονα Προτεραιότητας εντάσσονται στη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ που αφορά στις «Υποδομές Περιβάλλοντος, Μεταφορών και Ενέργειας».

➤ **Βασικές μεταφορικές υποδομές**

Κεντρικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η «*Βελτίωση της ελκυστικότητας της χώρας μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης βασικών μεταφορικών υποδομών*», ο οποίος και συμβάλει στον πρώτο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω δύο αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Επέκταση / Αναβάθμιση λιμενικών υποδομών
- Επέκταση / Αναβάθμιση οδικών υποδομών

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Συνοχής, απορροφώντας το 10,4% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Ο Άξονας συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Στρατηγικής Κατευθυντήριας Γραμμής: «Για να καταστεί η Ευρώπη και οι Περιφέρειες της Ελκυστικότεροι Τόποι για Επενδύσεις και Απασχόληση». Το σύνολο των παρεμβάσεων του Άξονα Προτεραιότητας εντάσσονται στη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ που αφορά στις «Υποδομές Περιβάλλοντος, Μεταφορών και Ενέργειας».

➤ **Κοινωνία της γνώσης και Καινοτομία**

Κεντρικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η «*Πρώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης και της Καινοτομίας*», ο οποίος συμβάλει στο δεύτερο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω τριών αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Ενίσχυση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και διευκόλυνση της Καινοτομίας
- Διάχυση της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών
- Ενίσχυση των υποδομών δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, απορροφώντας το 18,7% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Ο Άξονας συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Στρατηγικής Κατευθυντήριας Γραμμής: «Βελτίωση των Γνώσεων και της Καινοτομίας με Στόχο την Ανάπτυξη» καθώς και την Κοινοτική Στρατηγική Κατευθυντήρια Γραμμή «Περισσότερες και Καλύτερες Θέσεις Εργασίας». Το σύνολο των παρεμβάσεων του Άξονα Προτεραιότητας εντάσσονται στη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ που αφορά τη «Κοινωνία της Γνώσης και Προώθηση ΕΤΑ και Καινοτομίας».

➤ **Παραγωγικό περιβάλλον**

Κεντρικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η «*Βελτίωση του Παραγωγικού Περιβάλλοντος*», ο οποίος συμβάλει στο δεύτερο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω δύο αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων της μεταποίησης και των υπηρεσιών
- Στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, απορροφώντας το 9,7% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Ο Άξονας συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Στρατηγικής Κατευθυντήριας Γραμμής: «Βελτίωση των Γνώσεων και της Καινοτομίας με Στόχο την Ανάπτυξη». Οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας εντάσσονται στη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ «Ενίσχυση της Παραγωγικής Βάσης της Οικονομίας και τη Στήριξη των Επιχειρήσεων».

➤ **Αναζωογόνηση αστικών περιοχών και περιοχών της υπαίθρου**

Κεντρικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η «*Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων στις Αστικές και τις Περιοχές της Υπαίθρου*», ο οποίος αποτελεί το τρίτο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω πέντε αλληλένδετων Ειδικών Στόχων οι οποίοι θα εστιαστούν χωρικά (α) στις αστικές περιοχές και (β) στις περιοχές της υπαίθρου, με έμφαση στα ορεινά/μειονεκτικά τμήματα.

Οι Ειδικοί Στόχοι οι οποίοι αφορούν τις αστικές περιοχές είναι:

- Αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος και προώθηση της επιχειρηματικότητας
- Ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και δημιουργία πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών
- Δημιουργία βιώσιμου συστήματος μεταφορών

Παράλληλα, οι Ειδικοί Στόχοι για τις περιοχές της υπαίθρου είναι:

- Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης
- Ανάπτυξη ορεινών περιοχών και ενίσχυση της προσβασιμότητας

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, απορροφώντας το 25,8% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Ο Άξονας συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της **χωρικής διάστασης** των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τη Πολιτική Συνοχής. Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας βρίσκονται σε συνέπεια με τη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ «Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων», εξυπηρετώντας σε μεγάλο βαθμό τη χωρική διάσταση της στρατηγικής του ΕΣΠΑ.

➤ **Τεχνική Βοήθεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης**

Ο Άξονας Προτεραιότητας αποσκοπεί στην παροχή τεχνικής υποστήριξης για την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση και υλοποίηση των παρεμβάσε-

ων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό θα παρασχεθεί τεχνική υποστήριξη η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ενέργειες προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, δημοσιότητας και ελέγχου καθώς και παρεμβάσεις ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας φορέων διαχείρισης και υλοποίησης των παρεμβάσεων του Ταμείου. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω δύο αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Η υποστήριξη των απαραίτητων λειτουργιών και δομών για τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος διοίκησης, συντονισμού, υλοποίησης και διαχείρισης του συνόλου των παρεμβάσεων του ΕΤΠΑ και η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των φορέων της χώρας που εμπλέκονται στην υλοποίηση των εν λόγω παρεμβάσεων
- Υποστήριξη της αξιολόγησης και δημοσιότητας

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, απορροφώντας το 2,5% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

➤ **Τεχνική Βοήθεια του Ταμείου Συνοχής**

Ο Άξονας Προτεραιότητας αποσκοπεί στην παροχή τεχνικής υποστήριξης για την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση και υλοποίηση των παρεμβάσεων του Ταμείου Συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό θα παρασχεθεί τεχνική υποστήριξη η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ενέργειες προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, δημοσιότητας και ελέγχου καθώς και παρεμβάσεις ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας φορέων διαχείρισης και υλοποίησης των παρεμβάσεων του Ταμείου. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω δύο αλληλένδετων Ειδικών Στόχων που είναι:

- Η υποστήριξη των απαραίτητων λειτουργιών και δομών για τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος διοίκησης, συντονισμού, υλοποίησης και διαχείρισης του συνόλου των παρεμβάσεων του Ταμείου Συνοχής και η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των φορέων της χώρας που εμπλέκονται στην υλοποίηση των εν λόγω παρεμβάσεων
- Υποστήριξη της αξιολόγησης και δημοσιότητας

Ο Άξονας Προτεραιότητας θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Συνοχής, απορροφώντας το 1,2% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

5. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι Ειδικοί Στόχοι του κάθε Άξονα Προτεραιότητας θα επιτευχθούν μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων οι οποίες αναλύονται σε κατηγορίες έργων. Οι παρεμβάσεις, και οι ενδεικτικές κατηγορίες έργων παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» 2007-2013

Ειδικός Στόχος	Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων
<p>Άξονας Προτεραιότητας: Βασικές Υποδομές στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας</p> <p>Συμβολή στην εναρμόνιση της Κύπρου με το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία χώρων ολοκληρωμένης διαχείρισης των στερεών οικιακών απορριμμάτων και διαμετακομιστικών σταθμών • Αποκατάσταση υφιστάμενων χώρων απόθεσης αποβλήτων • Μείωση παραγωγής στερεών αποβλήτων, μέσα από δράσεις ανακύκλωσης. • Δημιουργία χώρου για τη συλλογή και διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων και χρήση νέων τεχνολογιών για την ασφαλή συλλογή, μεταφορά, χειρισμό και αποθήκευση επικίνδυνων αποβλήτων
<p>Συμβολή στην διαχείριση των υγρών αποβλήτων και των υδάτινων πόρων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή αγωγών για τη συλλογή και μεταφορά λυμάτων, κατασκευή αντλιοστασίων και σταθμών επεξεργασίας λυμάτων, δεξαμενών αποθήκευσης επεξεργασμένου ύδατος, κεντρικών αγωγών διάθεσης ύδατος, κλιών ξήρανσης επεξεργασμένης λάσπης, κτλ • Έργα αξιοποίησης ανακυκλωμένου νερού • Διεξαγωγή μελετών για αναδιάρθρωση της υδατικής πολιτικής • Αντικατάσταση υδρευτικών δικτύων
<p>Αύξηση της συνεισφοράς των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εγκατάσταση συστημάτων παραγωγής ζεστού νερού ή θέρμανσης από ηλιακούς συλλέκτες σε δημόσια κτίρια • Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στοιχείων σε δημοσιά κτίρια, περιλαμβανομένων των σχολείων • Ανάπτυξη συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, με αξιοποίηση της ηλιακής ισχύος μέσω της δημιουργίας ηλιοθερμικών σταθμών

Ειδικός Στόχος	Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων
Άξονας Προτεραιότητας: Βασικές Υποδομές	Μεταφορικές Υποδομές
Επέκταση/Αναβάθμιση Υποδομών	<ul style="list-style-type: none"> Εκβάθυνση Λιμανιού Λεμεσού και βελτίωση/σταθεροποίηση υφιστάμενων κρηπίδων ή δημιουργία νέων
Επέκταση/Αναβάθμιση Υποδομών	<ul style="list-style-type: none"> Κατασκευή και αναβάθμιση αυτοκινητοδρόμων, τμημάτων των Διερωπαϊκών Δικτύων, που οδηγούν προς τις πύλες εισόδου της χώρας
<p>Άξονας Προτεραιότητας: Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία</p> <p>Ενίσχυση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Διεκδύση της Καινοτομίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία/αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών (π.χ. κτιριακές εγκαταστάσεις, εργαστηριακός εξοπλισμός) σε ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα Στήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων/προγραμμάτων σε στοχευμένους τομείς Δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων για ανάπτυξη βιομηχανικής έρευνας Δημιουργία πόλων καινοτομίας (π.χ. Τεχνολογικό Πάρκου), για εγκατάσταση ερευνητικών κέντρων, εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων Κίνητρα για πρόσβαση σε χρηματοδοτήση καινοτόμων επιχειρήσεων Υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την αγορά καινοτόμων συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών από ενδιάμεσους φορείς καινοτομίας Προγράμματα εκπαίδευσης / μετεκπαίδευσης ερευνητών / νέων ερευνητών Προγράμματα ανταλλαγής ερευνητών μεταξύ ερευνητικών και παραγωγικών φορέων και δράσεις ενίσχυσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα
Διάχυση της Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών	<ul style="list-style-type: none"> Η διασύνδεση υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων, η εγγραφή και ταυτοποίηση πολιτών, η εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής, η ασφαλής πρόσβαση πολιτών σε κυβερνητικές υπηρεσίες και η αυτόματη διακίνηση πληροφοριών μεταξύ συστημάτων

Ειδικός Στόχος**Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων****Άξονας Προτεραιότητας: Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία**

- Η παροχή υπηρεσιών μέσω διαδικτύου τόσο της κεντρικής διοίκησης (π.χ. υπηρεσίες του Τμήματος Κτηματολογίου, υπηρεσίες του αρχείου πληθυσμού) όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης
- Η ανάπτυξη συστημάτων για την υποβολή δικαιολογητικών για την εγγραφή εταιριών μέσω διαδικτύου
- Η δημιουργία Κυβερνητικής Βάσης Πληροφοριών
- Η εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών στη διενέργεια διαγωνισμών του Δημοσίου
- Η εφαρμογή ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην τοπική αυτοδιοίκηση
- Η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας
- Η παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για την διάχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου
- Υποδομές / Εξοπλισμός για την επέκταση και λειτουργία δημόσιων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Εξοπλισμός για εφαρμογή συστημάτων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (π.χ. υποδομές / εξοπλισμός ηλεκτρονικής μάθησης)

Ενίσχυση των υποδομών δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Άξονας Προτεραιότητας: Παραγωγικό Περιβάλλον

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων της μεταποίησης και των υπηρεσιών

- Σχέδια χορηγιών για τεχνολογική αναβάθμιση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα
- Σχέδια χορηγιών για ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών
- Κίνητρα για σειφορικό εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων</p>
<p>Άξονας Προτεραιότητας: Παραγωγικό Περιβάλλον</p> <p>Στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων νέων • Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων γυναικών • Δημιουργία εγγυοδοτικού οργανισμού
<p>Άξονας Προτεραιότητας: Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαιθρου</p> <p>Χωρική Παρέμβαση: Αστικές Περιοχές</p> <p>Αναζωογόνηση Αστικού Περιβάλλοντος και Προώθηση της Επιχειρηματικότητας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χωροταξικός και αστικός σχεδιασμός, (π.χ. ετοιμασία Χωροταξικού Σχεδίου, Σχεδίων Ανάπτυξης, Σχεδίων Περιοχής σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου) • Αναπλάσεις πλατειών και ελεύθερων χώρων • Αναπλάσεις παραδοσιακών πυρήνων ή πυρήνων τουριστικού ενδιαφέροντος εντός αστικών περιοχών • Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διακίνησης σε επιλεγμένα τμήματα αστικών περιοχών (ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι, κλπ) • Δημιουργία χώρων πρασίνου και πάρκων και «διαδρόμων πρασίνου» σύνδεσης εντός των περιοχών και /ή σύνδεσης με τον υπόλοιπο πολεοδομικό ιστό • Δημιουργία «διαδρόμων» σύνδεσης του ιστορικού κέντρου με τα αναδυόμενα οικονομικά κέντρα των πόλεων • Κίνητρα για τις επιχειρήσεις για εγκατάσταση σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές
<p>Ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και η δημιουργία πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία πολιτιστικών και άλλων παρεμφερών υποδομών μεγάλης εμβέλειας και πολυλειτουργικού χαρακτήρα • Ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων για προσέλευση επισκεπτών και την ανάδειξη πολιτιστικών πόρων • Ενίσχυση ανεξάρτητων ή ενδονοσοκομειακών δημόσιων κέντρων /υποδομών παροχής εξειδικευμένης δευτεροβάθμιας ή/και τριτοβάθμιας φροντίδας στα μεγάλα αστικά κέντρα στα πλαίσια ενός ορθολογικού συστήματος παροχής υψηλής ποιότητας φροντίδας υγείας

Ειδικός Στόχος**Ενδεικτικές Κατηγορίες Έργων****Άξονας Προτεραιότητας: Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαιθρου**

Δημιουργία βιώσιμου συστήματος μεταφορών

- Μελέτες για την ανάπτυξη του συστήματος δημόσιων μεταφορών (π.χ. Επιχειρησιακό Σχέδιο / Σχέδια Δράσης, μελέτες για διαδρομικές διακίνησης μέσω των μαζικής μεταφοράς, κτλ.)
- Η αναβάθμιση του συστήματος των δημόσιων μεταφορών, συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης υποστηρικτικής υποδομής για τη διακίνησή τους, καθώς και εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μεταφορών
- Η βελτίωση τμημάτων του αστικού οδικού δικτύου και κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
- Η σύνδεση των αεροδρομίων με τα αστικά κέντρα με δημόσιες μεταφορές

Χωρική Παρέμβαση: Περιοχές της Υπαιθρου

Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης

- Παροχή κινήτρων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την προώθηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού της υπαιθρου
- Προβολή του τουριστικού προϊόντος της υπαιθρου

Ανάπτυξη ορεινών περιοχών και βελτίωση της προσβασιμότητας

- Ετοιμασία ρυθμιστικών σχεδίων για περιοχές της υπαιθρου στα πλαίσια του χωροταξικού σχεδιασμού όπως ρυθμίζεται από τον Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο
- Υλοποίηση έργων που απορρέουν από τα Διαχειριστικά Σχέδια των περιοχών ΦΥΣΗ 2000 και στοχεύουν στην δημιουργία ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές (π.χ. κέντρα περιβαλλοντικής πληροφόρησης, διευκολύνσεις για επισκέπτες)
- Έργα δομημένου περιβάλλοντος (π.χ. πλατείες, πολιτιστικά κέντρα) σε ορεινές περιοχές, με υψόμετρο μεγαλύτερο των 500 μέτρων

- Αναβάθμιση των επαρχιακών κυρίων δρόμων, ιδιαίτερα στις περιοχές της υπαίθρου που δεν επωφελούνται από το αναβαθμισμένο πρωτεύον οδικό δίκτυο, κυρίως των ορεινών περιοχών, και προώθηση της χρήσης των δημόσιων μεταφορών
- Διεύρυνση της χρησιμοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις περιοχές αυτές
- Αναβάθμιση/ενίσχυση των δημόσιων υποδομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης στην ύπαιθρο

6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το χρηματοδοτικό πλαίσιο του Προγράμματος παρουσιάζεται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2: Κατανομή Χρηματοδότησης κατά πηγή και Άξονα Προτεραιότητας

	Κοινοτική Συμμετοχή (α)	Ποσοστό Κοινοτικής Συμμετοχής στο σύνολο	Εθνική Συμμετοχή	Συνολική Χρηματοδότηση
Άξονας Προτεραιότητας: Βασικές Υποδομές στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας	156.095.000	31,7%	27.546.176	183.641.176
Άξονας Προτεραιότητας: Βασικές Μεταφορικές Υποδομές	51.109.484	10,4%	9.019.321	60.128.805
Άξονας Προτεραιότητας: Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία	92.220.000	18,7%	16.274.118	108.494.118
Άξονας Προτεραιότητας: Παραγωγικό Περιβάλλον	47.600.000	9,7%	8.400.000	56.000.000
Άξονας Προτεραιότητας: Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαίθρου	127.141.354	25,8%	22.436.710	149.578.064
Άξονας Προτεραιότητας: Τεχνική Βοήθεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης	12.500.000	2,5%	2.205.882	14.705.882
Άξονας Προτεραιότητας: Τεχνική Βοήθεια του Ταμείου Συνοχής	6.000.000	1,2%	1.058.823	7.058.823
Σύνολο	492.665.838	100%	86.941.030	579.606.868